

SYLLABUS

INTERNATIONAL EUROPEAN
UNIVERSITY

SCHOOL OF
MEDICINE

ЛАТИНСЬКА МОВА ТА
МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

2022

SYLLABUS

Дисципліна

 Латинська мова та медична термінологія

Викладач (-і)

Давиденко Наталія Вікторівна

Профайл викладача (-ів)

<https://medicine.ieu.edu.ua/pro-yemsh/kafedry/kafedra-fundamentalnykh-dystsyplin>

Консультації

Очні консультації Другий вівторок місяця з 15:00 до 16:00

Онлайн консультації Друга п'ятниця місяця з 15:00 до 16:00

Контактний телефон

 +380937892808

E-mail

nataliadavidenko@ieu.edu.ua

Сторінка дисципліни

<https://medicine.ieu.edu.ua/pro-yemsh/kafedry/kafedra-fundamentalnykh-dystsyplin>

Форма підсумкового контролю

залік	диференційований залік	екзамен

SYLLABUS

1 Коротка анотація дисципліни

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в області медицини. Вивчення дисципліни забезпечує одержання необхідних теоретичних знань та практичних навичок, без яких неможлива робота сучасних фахівців. Знання дисципліни надає можливість підвищити якість сприйняття та оперування необхідною професійною термінологією.

2 Передумова вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Латинська мова та медична термінологія» інтегрується з такими дисциплінами, передбаченими навчальним планом підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», як «Українська мова за професійним спрямуванням», «Іноземна мова», «Нормальна анатомія», «Історія медицини», «Медична біологія», «Біологічна хімія». Також «Латинська мова та медична термінологія» слугує прикладною дисципліною для оволодіння іноземною мовою за професійним спрямуванням, опанування термінології фундаментальних дисциплін («Нормальна фізіологія», «Патологічна фізіологія», «Патологічна анатомія»), а також дисциплін циклу професійної і практичної підготовки («Внутрішня медицина», «Хірургія», «Акушерство й гінекологія», «Дерматологія»), формування навичок виписування рецептів («Фармакологія», «Клінічна фармакологія»).

3 Мета та цілі дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» є засвоєння базової професійної термінологічної лексики з елементами нормативної граматики латинської мови, яка є необхідною для роботи за спеціальністю «Медицина». Кінцевою метою є грамотне використання греко-латинських анатомо-гістологічних, фармацевтичних та клінічних термінів у практичній діяльності фахівця.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» є:

- навчити студентів самостійно орієнтуватись у фонетичних, граматичних та лексичних нормах латинської мови;
- сформувати вміння та навички використання латино-грецьких формантів у медичній термінології;
- створити належну теоретичну основу для засвоєння базової професійної термінологічної лексики з елементами нормативної граматики латинської мови.

4 Результати навчання

ПРН 1.	Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності
ПРН 2	Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

SYLLABUS

5 Кредити ECTS

3 кредити ЄКТС / 90 академічних годин, з них 48 - практичні заняття, 42- самостійна робота.

6 Структура дисципліни

Назва теми	Кількість годин денна форма		
	усього	пр	срс
Змістовий розділ 1. Основи міжнародного термінотворення. Структура та будова анатомо-гістологічного терміна			
Тема 1. Роль латинської мови у міжнародному термінотворенні. Фонетика. Алфавіт. Класифікація голосних і приголосних. Дифтонги. Диграфи. Буквосполучення. Наголос.	5	3	2
Тема 2. Поняття «науковий термін». Система латинського іменника. Словникова форма. Граматичні категорії. Неузгоджене означення.	3	2	1
Тема 3. Граматичні категорії прикметника, поділ на групи. Родові закінчення, визначення основи. Системне вивчення прикметників I групи.	4	2	2
Тема 4. Іменники I відміни в анатомічній термінології. Іменники I грецької відміни. Винятки щодо роду.	4	2	2
Тема 5. Іменники II відміни чоловічого і середнього роду в анатомічній термінології. Сталі вирази і суфікси у термінотворенні.	4	2	2
Тема 6. Іменники III відміни в анатомічній термінології. Визначення основи, типи і парадигми всіх родів. Типи відмінювання. Приголосний тип. Чоловічий рід. Винятки щодо роду.	4	2	2
Тема 7. Іменники жіночого та середнього роду III відміни у анатомічній термінології. Мішаний тип. Голосний тип. Винятки щодо роду.	4	2	2
Тема 8. Систематизація вивчення анатомічних термінів III латинської відміни. Особливості відмінювання іменників грецького походження.	4	2	2
Тема 9. Прикметники II групи у анатомічній термінології. Сталі вирази. Узгодження з іменниками I, II, III відміни. Конструювання анатомічних термінів з використанням прикметників II групи. Використання ступенів порівняння латинського прикметника в медичній термінології. Афіксація за допомогою грецьких префіксів та латинських префіксів в анатомічній термінології. Використання в анатомічній термінології діеприкметників теперішнього часу активного стану та діеприкметників минулого часу пасивного стану.	4	2	2
Тема 10. Вивчення іменників IV – V відміни у анатомічній термінології. Винятки. Сталі вирази. Винятки щодо роду. Узгодження прикметників I-II групи з іменниками I-V відміни. Використання латинського числівника в медичній термінології.	4	2	2

SYLLABUS

6

Структура дисципліни

Назва теми	усього	пр	срс
Змістовий розділ 1. Основи міжнародного термінотворення. Структура та будова анатомо-гістологічного терміна			
Тема 11. Систематизація вивчення принципів міжнародного термінотворення анатомо-гістологічного терміна. Підсумковий контроль.	4	2	2
Змістовий розділ 2. Рецептатура. Основи фармацевтичної термінології			
Тема 12. Міжнародна латинськомовна номенклатура органічної хімії. Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів та сполук: назви кислот, солей, оксидів, гідроксидів. Номенклатура органічної хімії: міжнародні назви етерів.	4	2	2
Тема 13. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на терапевтичний ефект (анальгетики, антипіретики, спазмолітики), анатомічного, фізіологічного і фармакологічного характеру. Суфікси і фармацевтичні частотні відрізки, що вказують на алкалоїди, глікозиди. Тривіальні назви, що вказують на вітаміни і гормони.	4	2	2
Тема 14. Дієслово в рецептурі. Умовний спосіб в рецептурі. Граматична структура рецептурної фрази. Латинська номенклатура лікарських форм. Скорочення в рецептах та читання скорочень. Латинська частина рецепта: виписування рецептів на тверді лікарські форми.	4	2	2
Тема 15. Латинська частина рецепта: виписування рецептів на м'які та рідкі лікарські форми щодо роду.	4	2	2
Тема 16. Систематизація вивчення принципів міжнародного термінотворення фармацевтичного терміна. Підсумковий контроль.	4	2	2
Змістовий розділ 3. Клінічна термінологія			
Тема 17. Міжнародна наукова терміносистема: клінічна підсистема. Словотворення за допомогою латинських префіксів. Однослівні клінічні терміни. Словотворення за допомогою грецьких префіксів і префіксів-числівників. Словотворення за допомогою терміноелементів, що визначають різні фізичні якості (колір, простір та інш.).	4	2	2
Тема 18. Назви функціональних розладів, патологічних процесів і станів.	4	2	2
Тема 19. Назви якісних та кількісних відхилень від норми в анатомо-гістологічних структурах і фізіологічних процесах. Утворення термінів назв запальних та хронічних процесів латинською та українською мовами.	4	2	2

SYLLABUS

6

Структура дисципліни

Назва теми	а		
	усього	пр	срс
Змістовий розділ 3. Клінічна термінологія			
Тема 20. Формування багатослівних термінів у клінічній терміносистемі. Міжнародний класифікатор хвороб. Переклад латинською мовою деяких діагнозів основних галузей медицини.	4	2	2
Тема 21. Утворення термінів назв клінічних досліджень і обстежень. Назви медичних інструментів і обладнання. Назви пошкоджень тканин і органів, спровокованих дією зовнішніх факторів. Назви хірургічних операцій та хірургічних прийомів.	4	2	2
Тема 22. Контроль рівня сформованої вербальної професійної компетентності. Підсумковий контроль	5	2	3
Усього годин	90	48	42

7

Перелік обов'язкових завдань

1. Вільне читання спеціального латинського тексту.
2. Навички роботи зі словником.
3. Коректне відображення на письмі звуків латинського алфавіту при написанні латинськомовних медичних термінів.
4. Транслітерація термінів грецького походження латинською мовою: коректне написання.
5. Вільне володіння лексичним матеріалом і вміння класифікувати слова за відмінками, з метою постановки орфографічно коректного використання парадигми.
6. Вільне конструювання анатомо-гістологічних термінів на основі сформованої граматичної компетенції.
7. Практичне застосування правил побудови рецепта в перекладі і в розв'язанні рецептурних задач.
8. Автоматизм у написанні назв діючих речовин та препаратів, що містять спеціалізовану фармакологічну, терапевтичну, хімічну та іншу інформацію.
9. Набуття термінологічної компетентності майбутніми фахівцями для сприйняття та письмового відтворення термінів-комполітів греко-латинського походження у мовленнєвій діяльності фахівця.
10. Вільний переклад основних клінічних діагнозів головних медичних галузей
11. психологія, психіатрія, терапія, хірургія та інші.
12. Вільно оперувати латинськомовною термінологією, що використовується при збиранні інформації про пацієнта та оцінюванні результатів лабораторних та інструментальних досліджень, веденні медичної документації, обробці державної, соціальної та медичної інформації

SYLLABUS

8 Вибіркові завдання

1. Створення ситуаційних тестових завдань
2. Створення мультимедійних презентацій із тем практичних занять
3. Створення біологічних кросвордів за темами практичних занять
4. Виготовлення плакатів з контурами фізіологічної регуляції функцій
5. Участь у роботі студентського наукового гуртка
6. Участь у студентських науково-практичних конференціях
7. Організація та відвідування тематичних музеїв
8. Публікації тез доповідей наукової конференції у співавторстві з викладачем

9 Ознаки дисципліни

Термін викладання	Семестр	Міжнародна дисциплінарна інтеграція	Курс (рік навчання)	Цикли: загальної підготовки/ професійної підготовки/ вільного вибору
1 семестр	1 семестр	Так	1	Цикл загальної підготовки

10 Система оцінювання та вимоги

Поточна успішність студентів оцінюється за 4-и бальною шкалою (2; 3; 4; 5) на кожному практичному з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. Студент має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою.

Оцінювання самостійної роботи студентів з підготовки до аудиторних практичних занять здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

При оцінюванні поточної навчальної діяльності студента 20% оцінки становить самостійна робота студента, яка враховує знання теми самостійного заняття і виконання роботи в зошиті «Професійна медична лексика англійською мовою»

Семестровий залік оцінюється за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) та 200-бальною шкалою шляхом визначення середнього арифметичного поточних оцінок за кожне практичне заняття за 4-и бальною шкалою, та її наступної конвертації у бали 200-бальної шкали. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач освіти – 120.

Заключний (підсумковий) контроль із розділів проводиться наприкінці розділу у формі письмової контрольної роботи, яка включає тестові завдання, теоретичні питання та контроль практичних навичок.

Підсумковий контроль знань з дисципліни здійснюється у формі диференційованого заліку.

<https://ie.u.edu.ua/docs/rate-of-study.pdf>

11 Умови допуску до підсумкового контролю

До семестрового підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, завдань, передбачених навчальним планом на семестр відповідно до навчальної дисципліни, відвідали всі заняття, передбачені навчальним планом, написали та здали історію хвороби і мають середній бал за поточну навчальну діяльність не менше «3» (72 бали за 120-бальною шкалою).

<https://ie.u.edu.ua/docs/rate-of-study.pdf>

SYLLABUS

12

Політика дисципліни

Викладання дисципліни передбачає використання новітніх освітніх технологій, спрямованих на підвищення зацікавленості студентів в вивченні курсу, оволодінні теоретичними та практичними знаннями з предмету.

Під час навчання важливо, щоб студенти сумлінно вчилися, не пропускали заняття без поважної причини, брали участь у навчальній та науково-дослідній роботах. Прагнули максимально використовувати надані можливості з придбання теоретичних знань і практичних навичок з обраної спеціальності. Виконували вимоги, передбачені розпорядком дня університету, навчальними програмами, в строго встановлені терміни.

Важливо, щоб викладачі спілкувалися із студентами з урахуванням гідності та честі, враховуючи стать, вік, національні чи релігійні ознаки, в однаковій мірі доброзичливо відносилися до всіх осіб, що навчаються і вимогливість до них має бути обґрунтованою й об'єктивною. Викладач повинен підвищувати мотивацію до навчання, уникати суджень, які принижують гідність осіб, що навчаються та їх інтелект, бути прикладом для наслідування, бути чесним і справедливим, не допускати створення ситуації що передбачає будь-який прояв корупції.

13

Політика щодо пропусків занять та виконання завдань пізніше встановленого терміну

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не підлягав поточному контролю має право пройти поточний контроль у двотижневий термін після повернення до навчання.

Студент, що був відсутній на заняттях без поважних причин, не брав участі у заходах поточного контролю, не ліквідував академічну заборгованість, не допускається до підсумкового семестрового контролю знань з цієї дисципліни, а в день складання екзамену в екзаменаційній відомості науково-педагогічним працівником виставляється оцінка «недопущений». Повторне складання диференційованого заліку з дисципліни призначається за умови виконання всіх видів навчальної, самостійної (індивідуальної) роботи, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни і проводиться згідно із затвердженим директором графіком ліквідації академічної заборгованості.

<https://ie.u.edu.ua/docs/050.pdf>

14

Політика дотримання академічної доброчесності

Учасники освітнього процесу керуються принципами академічної доброчесності

<https://ie.u.edu.ua/docs/050.pdf>

15

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Lexicon terminologiae medicinalis (Русский / English) / Киселева Е. Г. , Николаенко О. И. – 4-те вид. , випр. та допов. – К. : «Book-plus», 2019. – 144 с.
2. Medical Latin terminology workbook: studyguide / Kiselova O. H. , Lekhnitska S. I., Shpynta G. M. – вид. 5-те , випр. та допов. – Kyiv: «Book-plus», 2019. – 128 p.
3. Латинська мова і основи медичної термінології : [підр. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / [Смольська Л. Ю. , Кісельова О. Г. , Власенко О. Р. та ін.]. – К. : Медицина, 2008. – 360 с.

SYLLABUS

15

Рекомендовані джерела інформації

Додаткова література:

1. Кісельова О. Г. , Лехніцька С. І. , Шпинта Г. М. Латинська мова і медична термінологія: практикум. – К. : Книга Плюс, 2016. – 376с.
2. Киселева Е. Г. , Бражук Ю. Б. , Лехницкая С. И. Практикум по латинскому языку и медицинской терминологии. – К. : Книга-плюс, 2013. – 320с.
3. Medical Latin terminology workbook: studyguide / Kiselova O. H. , Lekhnitska S. I., Shpynta G. M. – вид. 5-те , випр. та допов. – Kyiv: «Book-plus», 2019. – 128 p.
4. Lexicon terminologiae medicinalis (Русский / English) / Киселева Е. Г. , Николаенко О. И. – 4-те вид. , випр. та допов. – К. : «Book-plus», 2019. – 144 с.
5. Анатомія людини: національний підручник у 3 т. / А. С. Головацький, В. Г. Черкасов, М. Р. Сапін [та ін.]. – вид. 4-те доопрацьоване. – Вінниця : Нова Книга, 2015. – Том 1. – 363 с.
6. Кісельова О. Г. , Поскрипко А. М. Основи фармацевтичної та клінічної термінології. – К. : Медицина, 2008. – 100с.
7. Кісельова О. Г. , Николаенко О. І. Лексичний додаток з дисципліни «Латинська мова та медична термінологія / Кісельова О. Г. , Николаенко О. І. – К. : «Книга плюс», 2015. – 112 с.
8. Лехніцька С. І. Явище синонімії у фармацевтичній номенклатурі грецьколатинського походження: ономаціолого-дериваційний аспект / С. І. Лехніцька //: дис. канд. філол. наук. – К. : Нова книга, 2016. – 260с.
9. Никула Т. Д. , Мойсеєнко В. О. Українсько-російсько-англійсько-латинський тлумачний словник. - Київ: Задруга, 2007. – 235 с.
10. Никула Т. Д. , Мойсеєнко В. О. Терапевтичний тлумачний словник: англійсько-український, українсько-англійський. – К. : Задруга, 2012. – 820с.
11. Фармакологія. Підручник для студентів медичних факультетів / Чекман І. С., Горчакова Н. О. , Казак Л. І. та ін. // Автор розділу «Рецептура» Кава Т. В. / вид. 2-ге - Вінниця : Нова Книга, 2013. – 792с.
12. Черкасов В. Г. , Бобрик І. І. , Гумінський Ю. Й. , Ковальчук О. І. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти). – Вінниця: Нова книга, 2010. – 392 с.
13. László Répás Basics of medical terminology Latin and -Greekorigin. – Debrecen, 2013. – 114p.
14. John H. Dirckx Greek and Latinin Medical terminology. – Washington, 2013. – 20 p.
15. Chase Hassan Medical terminology. – Manchester, 2015. – 30p.
16. Anthea Cayetano Medical terminology, documentation, casecards&handovers. – Flinders university, 2015 – 76p.

Довідкова:

1. Англо-Український ілюстрований медичний словник Дорланда. - У 2-х томах. – Львів : «НА-УТІЛУС», 2002.
2. Вольфсон С. И. Латино-русский медицинский словарь. – М. : Медгиз, 1957. – 423с.
3. Дремова Н. Б. , Березникова Р. Е. Номенклатура лекарственных средств: особенности формирования и фармацевтическая информация. – Курск, 2002. – 152с.
4. Дворецкий И. Х. Латино-русский словарь. – М. : Рус. яз., 2000. – 846с.
5. Заболотний Д. І., Боєнко С. К., Тишко Ф. О., Кісельова О. Г. Медичний словник оториноларингологічних термінів: укр. - рос. -латин , рос. -укр. - латин., латин. - рос. -укр.– К. : Логос, 2011. – 382с.
6. Киричок Л. Т. , Фоміна Л. В. Російсько-українсько-латинський тлумачний словник назв лікарських засобів. – К. , 2004. – 180с.
7. Книпович М. Ф. Словарь медицинской терминологии латинско-украинскорусский. – К. : Госмедиздат УССР, 1948. – 442с.

SYLLABUS

15

Рекомендовані джерела інформації

8. Компендиум 2015 – Лекарственные препараты / Под ред. В. Н. Коваленко, А. П. Викторова. – К. : Морион, 2015. – 2298с.
9. Ковтун О., Корнілов М., Толмачова В. Сучасна термінологія та номенклатура органічних сполук. – К. : «Богдан», 2008. – 176с.
10. Латинский язык и основа медицинской терминологии: учебник для студентов мед. инст. / Под ред. М. Н. Чернявского. – Минск, 1999 – 360с.
11. Машковский М. Д. Лекарственные средства : В 2-х тт. – М. : Новая волна, 2006.–1216с.
12. Петровский Б. В. Энциклопедический словарь медицинских терминов: В 3-х томах. – М. : Советская энциклопедия, 1982-1983.
13. Практикум по латинскому языку и медицинской терминологии / Киселева Е. Г., Бражук Ю. Б., Лехницкая С. И. – К. : Книга-плюс, 2011. – 207 с.
14. Грейвс Р. Мифы Древней Греции. / Под ред. А. А. Тахо- Годио. – М. : «Прогресс»,1999.–300с.
15. Flaiser M. The structure of medical and pharmaceutical terminology in the Romanian language / Flaiser M. // Rev. Med. Chir. Soc. Med. Nat. – Jasi. – 1999.

Додаткові інформаційні джерела:

1. linguaeterna.com/vocabula/alph.php
2. <http://college.saintebarbe.ecole.pagespro-orange.fr/rome/medecine.htm>
3. http://wiki.eanswers.com/fr/Liste_de_locutions_latines
4. <http://www.omniglot.com/writing/latin.htm>
5. http://www.sno.pro1.ru/lib/giro_chastnaya_i_obshestvennaya
6. <http://www.primetour.ua/.. /museum/Apteka-muzey>
7. http://www.new-point.com.ua/ru/service/moz/moz_360

16

Поради з успішного навчання на курсі

Якщо Ви бажаєте бути успішним в цій дисципліні, то необхідно:

1. Бути активним, наполегливим, допитливим, послідовним
2. Бути охайним та ввічливим
2. Систематично готуватися до практичних занять
3. Виконувати завдання для самостійної роботи та захищати їх на занятті.
3. На занятті бути присутнім в медичному халаті
4. Самостійно вирішувати тести та задачі, активно працювати на занятті.
5. Готувати презентації та кросворди з дисципліни. Брати участь у студентських наукових конференціях та займатися науково-дослідною роботою в наукових гуртках кафедри.

Я бажаю Вам завзятості, цілеспрямованості та мотивації до навчання. І тоді успіх прийде до вас! До зустрічі на заняттях!

Не забудьте медичні халати!